

Protocol ontheffing van het volgen van onderwijs in één der beide moderne vreemde talen Frans of Duits in het tweede leerjaar

1. Inleiding

Dit protocol geldt voor de Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud en maakt deel uit van het Zorgplan van de NSG. Onderstaand protocol m.b.t. ontheffing van één der moderne vreemde talen, Frans of Duits in het tweede leerjaar op basis van dyslexie, doet recht aan het door de overheid opgestelde *inrichtingsbesluit W.V.O. art. 21 en 22*.

De NSG kent een tweejarige brugperiode. De leerlingen zitten in een gemengde brugklas vmbo-t/havo of havo/vwo. In het eerste leerjaar volgen leerlingen naast Engels ook Spaans en in het tweede leerjaar worden er naast Engels, Duits en Frans aangeboden. Aan het einde van het tweede leerjaar kunnen leerlingen een keuze maken. Leerlingen die bevorderd worden naar vmbo T-3 hebben de vrije keus om naast het verplichte vak Engels één of meerdere extra vreemde talen te kiezen. Bij bevordering naar leerjaar 3 van het vmbo T komt de keuze voor Spaans te vervallen. Leerlingen die bevorderd worden naar havo-3 of vwo-3 kiezen 2 van de 3 talen Frans, Duits of Spaans. Leerlingen met minimaal een vwo-advies kunnen in het eerste en tweede leerjaar het vak Griekse en Latijnse taal en cultuur (GLTC) volgen. Aan het eind van het tweede leerjaar wordt het vervolgtraject voor de leerling bepaald.

2. Wettelijke kaders m.b.t. het verlenen van ontheffing voor één der beide moderne vreemde talen Frans of Duits in het tweede leerjaar

*Wettelijk kader vmbo T: het onderwijsprogramma in de eerste twee leerjaren aan een school voor **mavo** en een school voor vbo omvat tevens onderwijs in Franse taal of Duitse taal (of Spaanse taal).*

*Wettelijk kader havo en vwo: het onderwijsprogramma in de eerste drie leerjaren aan een school voor **vwo** en een school voor **havo** omvat tevens onderwijs in Franse taal en Duitse taal (of Spaanse taal).*

Gegeven de bovengenoemde wettelijke kaders en gegeven het totale aanbod van moderne vreemde talen binnen de lessentabel van de NSG Groenewoud in de eerste drie leerjaren, bestaat voor leerlingen in klas 2 de mogelijkheid om ontheffing te krijgen voor Frans óf Duits.

Om in aanmerking te komen voor ontheffing een dezer beide talen dient de leerling in het bezit te zijn van een door een erkend GZ-psycholoog met BIG-registratie opgestelde dyslexieverklaring.

Let op: bij een eventuele bevordering naar havo of vwo zal de leerling in het derde leerjaar als regel twee van de drie talen, Duits, Frans, of Spaans moeten volgen. Wel kan in het derde leerjaar havo en vwo - in overleg met mentor, vakdocent, orthopedagoog en afdelingsleider - worden overgegaan tot inhoudelijke aanpassingen binnen het curriculum van één van deze talen.

3 Criteria en procedure m.b.t. ontheffing van een der beide talen Frans of Duits in het tweede leerjaar

3.1 Toetsingscriteria

Om in het tweede leerjaar aanmerking te komen voor ontheffing van één der beide moderne vreemde talen Frans of Duits, gelden de volgende **toetsingscriteria**:

- De leerling is in het bezit van een door een erkend GZ-psycholoog met BIG-registratie opgestelde dyslexieverklaring.
- Voordat een verzoek tot ontheffing in behandeling wordt genomen, moet de leerling kunnen aantonen dat, ondanks alle beperkingen, hij een maximale inspanning heeft geleverd en optimaal gebruik heeft gemaakt van de strategieën en faciliteiten die hem tot dan toe zijn aangeboden.
- Uit het voorafgaande volgt dat ontheffing uitsluitend wordt verleend indien een leerling op een lager onderwijsniveau dreigt uit te komen dan op basis van de gegevens tot dan toe (resultaten brugjaar 1, cito-score, advies basisschool en overige relevante gegevens) redelijkerwijs mag worden verwacht. Er wordt hierbij niet uitsluitend gekeken naar de resultaten bij de talen, maar naar de resultaten binnen het gehele vakkenpakket van de leerling.

3.2 Procedure en voorwaarden m.b.t. ontheffing

- Ouders worden geacht uiterlijk in de eerste week van november van het lopende schooljaar een schriftelijk verzoek voor ontheffing in te dienen bij de afdelingsleider van het tweede leerjaar. Het formulier is te downloaden op de website van de NSG (zie bijlage: 1 aanvraagformulier ontheffing Frans óf Duits).
- Het verzoek tot ontheffing wordt door de mentor en de vakdocenten besproken. Op basis daarvan formuleert het team van docenten een advies over het wel of niet toestaan van het verzoek. Dit advies wordt beoordeeld door de orthopedagoog en vervolgens voorgelegd aan de afdelingsleider. Hij/zij neemt de beslissing en informeert hierover de ouders en het team.
- Er kan maar voor één van de moderne vreemde talen Frans of Duits ontheffing worden toegekend.
- Het bevoegd gezag van de school hoeft voor het verlenen van de ontheffing geen toestemming te vragen aan de inspecteur voor het onderwijs. Wel moet de onderbouwing en verantwoording van het besluit worden opgenomen in het dossier van de leerling. Tevens dient op de overzichtslijst van dyslectische leerlingen de maatregel geregistreerd te worden.

3.3 Overige opmerkingen m.b.t. ontheffing

- Voor de resterende talen blijven de bestaande faciliteiten m.b.t. dyslexie onverminderd van kracht (zie bijlage 2: faciliteiten dyslexie).
- Als de ontheffing voor Frans of Duits wordt toegekend, dan kan dit vak uiteraard in de bovenbouw niet meer worden gekozen. Het beperkt dus in zekere zin de keuzemogelijkheden voor de leerling (zie beneden onder 4.1 en 4.2)

- Leerlingen die zich onttrekken aan de afspraken gekoppeld aan deze ontheffing (zie beneden onder 3.4), worden terugverwezen naar het reguliere lesprogramma van de vrijgesteldetaal.
- Voor leerlingen met een ontheffing geldt in het tweede leerjaar de normale bevorderingsnorm met dien verstande dat één potentieel examenvak minder gelezen dient te worden.

3.4 Invulling van de vrijgevallen studielast als gevolg van ontheffing van één der beide moderne vreemde talen Frans of Duits

De vrijgevallen studietijd als gevolg van de verleende ontheffing kunnen worden gebruikt ter ondersteuning van de andere moderne vreemde taal. Daarnaast, en indien gewenst, kunnen ook de vakken Nederlands en Engels voor ondersteuning in aanmerking komen. De inhoud van deze ondersteuningsuren kan verschillen per leerling. Als basis zullen de digitale lesprogramma's behorende bij de reguliere leergangen van de resterende talen worden gebruikt. De leerling kan hier veelal zelfstandig mee aan de slag.

Zoals hierboven vermeld onder 3.3 zullen leerlingen die zich onttrekken aan de inspanningsverplichtingen behorende bij een ontheffing worden teruggeplaatst naar de reguliere lesprogramma's van de vrijgestelde taal. In het voorkomende geval komt de ontheffing daarmee te vervallen.

4 Ontheffing en de bovenbouw havo en vwo

4.1 Ontheffing en de bovenbouw havo

Als het verzoek tot ontheffing in het tweede leerjaar is gehonoreerd, betekent dit dat er door de leerling en zijn ouders een bindende keuze is gemaakt. Dit houdt in dat de vrijgestelde taal in klas 3 en 4 niet meer gekozen kan worden. In principe kunnen wel alle profielen gekozen worden, maar de keuzemogelijkheden *binnen* de profielen en binnen het vrije deel zijn beperkter.

Op het havo houdt dit per profiel concreet het volgende in:

Dyslectische leerlingen aan wie in de onderbouw ontheffing is verleend voor Frans of Duits of Spaans kunnen zonder problemen kiezen voor de profielen N&G en N&T. In beide profielen is namelijk alleen Nederlands en Engels verplicht.

In het profiel E&M heeft de leerling bij het profielkeuzevak de mogelijkheid om te kiezen voor Frans, Duits of Spaans. De vrijgestelde taal kan hier dus niet meer worden gekozen. Dit beperkt de keuze enigszins, maar sluit de keuze voor E&M in zijn geheel niet uit.

In het profiel C&M moet de leerling als verplicht profielkeuzevak een keuze maken uit Frans, Duits of Spaans. Als een dyslectische leerling in de onderbouw is vrijgesteld voor Frans of Duits dan moet hij in dit profiel dus een taal kiezen waarvan hij in de eerste drie leerjaren het volledige programma heeft gevolgd.

Ontheffing voor één van de twee talen Frans of Duits sluit de leerling dus niet uit voor het profiel C&M.

4.2 Ontheffing en de bovenbouw vwo

Voor het vwo geldt eveneens dat de leerling die in klas 2 ontheffing voor Frans of Duits heeft gehad, deze taal niet kan kiezen in klas 3 of hoger.

Voor de bovenbouw vwo geldt dat in alle profielen, naast Nederlands en Engels, een tweede moderne vreemde taal verplicht is binnen het algemene deel. De vrijgestelde taal kan hier dus niet meer worden gekozen. Eén van de beide andere talen uiteraard wel.

In het algemeen geldt dat evenals op het havo alle profielen gekozen kunnen worden, maar dat de keuzemogelijkheden binnen de profielen en binnen het vrije deel beperkter zullen zijn.

Voor dyslectische leerlingen bestaat op grond van *artikel 26e.4a van het inrichtingsbesluit W.V.O.* de mogelijkheid om ontheffing te krijgen voor de verplichte tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw atheneum. Deze verplichte tweede moderne vreemde taal in het algemene deel dient dan vervangen te worden door een ander vak met een normatieve studielast van ten minste 440 uren.

Voor het verlenen van deze ontheffing in de bovenbouw vwo gelden gelijke criteria als voor het verlenen van een ontheffing in het tweede leerjaar.

- De leerling is in het bezit van een door een erkend GZ-psycholoog met BIG-registratie opgestelde dyslexieverklaring.
- Alvorens een verzoek tot ontheffing voor de tweede moderne vreemde taal in het algemene deel vwo in behandeling wordt genomen, moet de leerling kunnen aantonen dat, ondanks alle beperkingen, hij een maximale inspanning heeft geleverd en optimaal gebruik heeft gemaakt van de strategieën en faciliteiten die hem tot dan toe zijn aangeboden.
- Uit het voorafgaande volgt dat ontheffing uitsluitend wordt verleend indien een leerling op een lager onderwijsniveau dreigt uit te komen - in dit geval havo - dan op basis van de gegevens tot dan toe (resultaten leerjaar 1 t/m 3 en overige relevante gegevens) redelijkerwijs mag worden verwacht. Er wordt hierbij niet uitsluitend gekeken naar de resultaten bij de talen, maar naar de resultaten binnen het gehele vakkenpakket van de leerling.

Bijlage 1: aanvraagformulier ontheffing Frans of Duits in het tweede leerjaar

De ouders / verzorgers van:

Klas:

dienen het verzoek in tot ontheffing voor het vak:

(hieronder aankruisen wat van toepassing is)

Frans

Duits

Ouders verklaren op de hoogte te zijn van het *Protocol ontheffing van onderwijs in één der beide moderne vreemde talen Frans of Duits*.

In het protocol zijn de volgende toetsingscriteria opgenomen:

de leerling is in het bezit van een door een erkend GZ-psycholoog met BIG-registratie opgestelde dyslexieverklaring;

voordat een verzoek tot ontheffing in behandeling wordt genomen, moet de leerling kunnen aantonen dat, ondanks alle beperkingen, hij een maximale inspanning heeft geleverd en optimaal gebruik heeft gemaakt van de strategieën en faciliteiten die hem tot dan toe zijn aangeboden;

uit het voorafgaande volgt dat ontheffing uitsluitend wordt verleend indien een leerling op een lager onderwijsniveau dreigt uit te komen dan op basis van de gegevens tot dan toe (resultaten brugjaar 1, cito-score, advies basisschool en overige relevante gegevens) redelijkerwijs mag worden verwacht. Er wordt hierbij niet uitsluitend gekeken naar de resultaten bij de talen, maar naar de resultaten binnen het gehele vakkenpakket van de leerling.

Hieronder wordt u verzocht aan te geven op basis van welke argumenten u vindt dat uw zoon/dochter voor ontheffing in aanmerking zou moeten komen.

plaats en datum:

handtekening ouder / verzorger:

.....

.....

Dit formulier inleveren bij de afdelingsleider uiterlijk medio november van het lopende schooljaar.

Bijlage 2: faciliteiten dyslexie

Toetsing en faciliteiten dyslexie Nederlands en de Moderne Vreemde Talen (Engels, Frans, Duits en Spaans)

I. Algemene wettelijke regels:

1. 20% extra tijd met een maximum van 30 minuten
2. Toetsen worden standaard aangeleverd in puntgrootte 12. Het basislettertype is Arial.

II. Faciliteiten die de NSG toekent bij toetsen:

1. 20% extra tijd met een maximum van 30 minuten.
2. Toetsen worden standaard aangeleverd in puntgrootte 12. Het basislettertype is Arial.
3. Inzet *Kurzweil* (spraaksynthesoftware die digitale tekst omzet in spraak).
Let wel: dit programma wordt uitsluitend gebruikt bij toetsen in de reguliere toetsweken.
4. Bij toetsen Nederlands, Engels, Frans, Duits en Spaans in B1, B2, H3 en V3 waarbij spelling aan de orde is en bij de idioomtoetsen Engels, Frans, Duits en Spaans in H4, H5, V4, V5 en V6, worden de aan dyslexie gerelateerde spellingsfouten niet meegerekend.

Bij (schrijf)toetsen Nederlands, Engels, Frans, Duits en Spaans in T3, T4, H4, H5, V4, V5 en V6 waarbij spelling aan de orde is, krijgen leerlingen geen compensatie bij gemaakte spellingsfouten. Dit sluit aan bij de richtlijnen voor het (centraal) examen. Wel is er een begrenzing op het maximaal aantal te halen spelfouten in de gehanteerde beoordelingsmatrix waardoor een leerling niet enkel door spelling een onvoldoende kan halen. Let op: uitzondering hierop zijn spellingstoetsen bij Nederlands.

NB Het gebruik van het programma *Kurzweil* wordt alleen toegestaan indien uit het onderzoeksverslag blijkt dat een leerling daar baat bij heeft.

III. Faciliteiten die de NSG toekent bij examentoetsen (schoolexamen en centraal examen):

1. 20% extra tijd met een maximum van 30 minuten.
2. Toetsen worden standaard aangeleverd in puntgrootte 12. Het basislettertype is Arial.
3. Inzet *Kurzweil* (spraaksynthesoftware die digitale tekst omzet in spraak).
4. Bij taaltoetsen Nederlands, Engels, Frans, Duits en Spaans die onderdeel uitmaken van het schoolexamen en waarbij spelling aan de orde is, krijgen leerlingen geen compensatie bij gemaakte spellingsfouten. Dit sluit aan bij de richtlijnen voor het (centraal) examen. Wel is er een begrenzing op het maximaal aantal te halen spelfouten in de gehanteerde beoordelingsmatrix waardoor een leerling niet enkel

door spelling een onvoldoende kan halen. Let op: uitzondering hierop zijn spellingstoetsen bij Nederlands.

NB 1 Het gebruik van het programma *Kurzweil* wordt alleen toegestaan indien uit het onderzoeksverslag blijkt dat een leerling daar baat bij heeft.

NB 2 Het gebruik van ICT-hulpmiddelen tijdens het centraal examen dient vóór 1 oktober van het schooljaar waarin het examen plaatsvindt te worden gemeld bij de Onderwijsinspectie. Het is dus van belang om de benodigde voorzieningen tijdig te regelen.